

Siedätyshoito

Lääkärikirja Duodecim

17.12.2021

Kliinisen allergologian professori Johannes Savolainen

- Siedätyshoidon määritelmä ja tavoitteet
- Kenelle siedätyshoito sopii ja kenelle ei?
- Pistoshoito vai kielenalustabletti?
- Milloin hakeutua siedätyshoitoon?
- Pistoshoidon toteutus
- Kielenalustablettihoitoon toteutus
- Siedätyshoidon haittavaikutukset
- Hoidon tulos
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Kun allerginen sairaus haittaa elämänlaatua voidaan toteuttaa siedätyshoito, pistos- tai kielenalussiedätyshoitona.
- Tavallisimmat allergeenit siedätyshoidossa ovat koivu ja timotei. Harvemmin käytettyjä ovat kissa, koira, ampiainen, mehiläinen ja huonepölypunkki.
- Kielenalussiedätyshoitoon on Suomessa tällä hetkellä käytössä timotei-, huonepölypunkki- ja koivutabletti.
- Siedätyshoidon teho on hyvä allergisessa nuhassa ja pistiäisallergiassa, sekä aikuisilla että lapsilla.

Siedätyshoidon määritelmä ja tavoitteet

Siedätyshoito on IgE-välitteisen [allergisen nuhan](#), [silmän sidekalvotulehduksen](#) ja allergisen astman sekä ampiais- ja mehiläisallergian synnymukaista hoitoa.

Siedätyshoidon aikana allerginen tulehdusreaktio vaimenee.

Siedätyshoitoa voidaan toteuttaa pistossiedätyshoitona tai kielenalussiedätyshoitona. Tavallisimmat allergeenit siedätyshoidossa ovat koivu ja timotei. Harvemmin käytettyjä ovat kissa, koira, ampiainen, mehiläinen ja huonepölypunkki. Kielenalussiedätyshoitoon on Suomessa tällä hetkellä käytössä timotei-, huonepölypunkki- ja koivutabletti.

Siedätyshoidon teho on hyvä allergisessa nuhassa ja pistiäisallergiassa sekä aikuisilla että lapsilla. Hoitoaika on yleensä kolme vuotta, pistiäisallergiassa viisi vuotta.

Kolmen vuoden pistossiedätyshoidon kustannukset potilaalle julkisessa terveydenhoidossa ovat 100–400 € riippuen sairaanhoitopiiristä ja kotikunnasta. Kolmen vuoden kielenalussiedätyshoidon kustannukset potilaalle ovat 1800 €.

Kenelle siedätyshoito sopii ja kenelle ei?

Siedätyshoidon edellytyksenä on allergiatestein varmistettu, hankalia oireita aiheuttava allergia. Siedätyshoitoa annetaan lähinnä sellaisen allergisen nuhan ja silmätulehduksen hoitoon, joka ei reagoi riittävän hyvin antihistamiinitabletteihin, nenään sumutettavaan kortisoniin tai silmätippoihin. Lisäksi potilaan tulee haluta hoitoa eikä hoidolle saa olla vasta-aiheita (ks. jäljempänä).

Siedätyshoito sopii henkilölle, jolla on siitepölyistä tai huonepölypunkkeista johtuva allerginen nuha tai silmätulehdus. Eläimistä johtuvaa allergiaa hoidetaan

siedätyshoidolla, kun oireet ilmenevät epäsuorassa altistuksessa. Henkilö saa tällöin oireita esimerkiksi eläimen omistajan läsnäollessa jo tämän vaatteissa olevasta eläinpölystä. Siedättää voidaan myös, kun suoraa eläinaltistusta ei ole mahdollista välttää (työ, opaskoirat). Pistiaisallergiaa hoidetaan siedätyshoidolla, kun allergia on johtanut allergiseen yleisreaktioon eli anafylaksiaan mehiläisen tai ampiaisen piston jälkeen.

Pistossiedätystä voidaan toteuttaa yli viisivuotiailla lapsilla ja aikuisilla.

Kielenalussiedätystä voidaan toteuttaa heinätabletilla yli viisivuotiailla, pölypunkkitabletilla yli 12-vuotiailla ja koivutabletilla yli 18-vuotiailla.

Siedätyshoidon vasta-aiheita ovat epätasapainossa oleva astma, aktiivinen immunologinen tai pahanlaatuinen sairaus ja vaikeat sydän- tai keuhkosairaudet.

Henkilö ei myöskään sovellu siedätyshoitoon, jos hänellä on jatkuva kortisonilääkitys tai verenpaineeseen beetasalpaajahoito. Siedätyshoitoa ei myöskään toteuteta alle viisivuotiailla lapsilla eikä raskauden ja imetyksen aikana.

Pistoshoito vai kielenalustabletti?

Pistossiedätyshoitoa on annettu jo yli sata vuotta. Tavallisimmat

pistossiedätysallergeenit ovat koivu ja timotei. Harvemmin käytettyjä ovat kissa, koira, ampiainen, mehiläinen ja huonepölypunkki.

Tällä vuosituhannella siedätyshoitoon on tullut uusi hoitomuoto, jossa allergeeniuute on kylmäkuivattu ja puristettu tableteiksi. Tabletti laitetaan kielen alle.

Kielenalussiedätyshoitoon on Suomessa tällä hetkellä käytössä timotei- (Grazax®), huonepölypunkki- (Acarizax®) ja koivutabletti (Itulazax®).

Siedätyshoitoa suunnitellessa potilaalle kerrotaan pistos- ja kielenalussiedätyksen käytännön toteutus, odotettavissa oleva teho, mahdolliset haittavaikutukset ja kustannukset. Tämän jälkeen potilas valitsee itse hoitomuodon.

Milloin hakeutua siedätyshoitoon?

Kun henkilöllä on ollut useita vuosia vaikea allerginen nuha tai silmätulehdus sekä [siitepöly](#)- tai eläinallergia on syytä selvittää mahdollisuuksia siedätyshoitoon. Tällöin nuha ja silmätulehdus ei reagoi riittävän hyvin antihistamiinitabletteihin, nenään sumutettavaan kortisoniin tai silmätippoihin.

Vaikea allerginen reaktio mehiläisen tai ampiaisen pistolle on aihe pistiaissiedätysharkintaan.

Pistoshoiton toteutus

Ennen siedätyksen aloittamista potilaalle selvitetään hoidon pituus, odotettavissa oleva teho, hoidosta aiheutuvat kustannukset sekä hoidon aiheuttamat rajoitukset ja mahdolliset haittavaikutukset. Nämä seikat ovat tärkeitä hyvälle hoitoon sitoutumiselle.

Siitepölyallergioissa hoito voidaan aloittaa elokuusta helmikuuhun. Pistokset annetaan ihon alle olkavarteen, ja potilasta seurataan hoitopaikassa 30 minuuttia.

Aloitusvaiheessa, joka kestää noin kaksi kuukautta, annosta suurennetaan viikon välein annettavilla pistoksilla, kunnes saavutetaan ylläpitoannos. Aloitusvaihe toteutetaan hoidon aloittavassa yksikössä. Aloitusvaiheen jälkeen hoito voidaan toteuttaa terveyskeskuksessa. Ylläpitoaiheessa pistokset annetaan kuuden viikon välein. Hoito kestää pölyallergeeneilla (koivu, timotei, eläimet, pölypunkki) kolme vuotta, pistiaissiedätys viisi vuotta.

Kielenalustablettihoidon toteutus

Kielenalussiedätyshoito aloitetaan yleensä tammikuussa. Hoito toteutetaan

kalenterivuositain, jotta Kelan lääkekatto tulisi hyödynnetyksi. Kielenalussiedätyshoito on tehokasta ja turvallista hoitoa heinien, huonepölypunkin tai koivun aiheuttamassa allergisessa nuhassa ja astmassa.

Ensimmäinen annos otetaan sairaanhoitajan vastaanotolla siten, että lääkäri on paikalla. Tabletti asetetaan kielen alle ja sen annetaan liueta suuhun. Nielemistä vältetään yhden minuutin ajan tabletin ottamisen jälkeen ja ruokailua sekä juomista viiden minuutin ajan. Seuranta-aika on vähintään 30 minuuttia tabletin ottamisen jälkeen. Tämän jälkeen hoitoa jatketaan päivittäin kotona kolmen vuoden ajan.

Siedätyshoidon haittavaikutukset

Tavallisin sivuvaikutus pistoshoidossa on paikallinen turvotus pistospaikassa. Pieni turvotus ei estä annoksen nostoa seuraavalla kerralla. Yleistyneet allergiareaktiot ovat harvinaisia. Pitkäaikaishaittaa hoidosta ei ole ilmennyt. Sivuvaikutusten yleisyyttä ja voimakkuutta voidaan pienentää ottamalla antihistamiinitabletti ennen pistosta.

Kielenalussiedätyksessä allergiaoireita (kutinaa ja lievää turvotusta) esiintyy suussa ja nielussa, mutta vakavia sivuvaikutuksia siitä ei ole kuvattu. Antihistamiinia voidaan käyttää sivuvaikutusten vaaran vähentämiseen pistoshoidon tapaan.

Hoidon tulos

Siitepölyallergian siedätyshoito tehoaa 80–90 %:lla potilaista. Teho säilyy useita vuosia hoidon lopettamisen jälkeen, heinäallergisilla lapsilla tutkitun tiedon mukaan keskimäärin 12 vuotta. Jo ensimmäisen hoitovuoden jälkeen oireet ovat vähentyneet niin paljon, että hoito vastaa antihistamiineilla ja muilla allergialääkkeillä saatua tulosta. Hoito ei lisää allergiaa. Kun [lasten allergista nuhaa](#) hoidetaan siedätyshoidolla, astman vaara vähentyy ja uusien allergioiden kehittyminen estyy ainakin jossain määrin. Pistiäisallergian siedätyshoito poistaa hengenvaarallisen reaktion 80 %:lla hoidetuista ja lieventää lopuilla 20 %:lla reaktion vaikeutta.

Aiemmat kirjoittajat: Ihotautilien erikoislääkäri Matti Hannuksela

Artikkelin tunnus: dlk00485 (012.004)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim